

رام-۳۵

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

(۱) تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
(۲) محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.

(۳) اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام برایم بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

چهارم اردیبهشت

چهارم اردیبهشت با دو رخداد مهم در جهان باستان گره خورده است. نخست آن که در این روز (به سال ۱۴۷۹ پیش از میلاد) توت‌موس دوم فرعون مصر درگذشت و پسرش توت‌موس سوم به جای او بر تخت نشست، اما چون خردسال بود ملکه‌ی پدرش حت‌شپ‌سوت به همراه او به قدرت رسید و در عمل تا بیست و دو سال بعد قدرت را در اختیار خود گرفت و مشهورترین و تنها فرعون زن در مصر باستان شد. به روایتی حدود سه قرن بعد در همین روز (به سال ۱۱۸۴ پ.م) شهر تروا به دنبال هجوم پیاپی یونانی‌ها سقوط کرد و با خاک یکسان شد، که به روایت هرودوت نخستین درگیری نظامی میان شرق و غرب و ایرانیان و یونانیان قلمداد شده است.

بقایای ویرانه‌های شهر تروا

فرعون حت‌شپ‌سوت

در حوزه‌ی تمدن ایرانی رخدادهای مهم این روز در دوران معاصر ما از سال ۱۲۹۴ آغاز می‌شود و این روزی بود که پان‌ترکها با بازداشت غافلگیرانه‌ی دویست و پنجاه روشنفکر و مدیر ارمنی در استانبول برنامه‌ی نسل‌کشی ارمنیان را آغاز کردند. بگیر و ببند عراقی‌ها برای راندن ایرانی‌تباران ساکن عراق هم به سال ۱۳۴۸ در همین روز رخ داد و آن زمانی بود که شمار زیادی از ایرانیان سرشناس از جمله آموزگاران مدارس ایرانی را در یک روز دستگیر و زندانی کردند، که البته با فشار دولت وقت ایران ناچار شدند به سرعت آزادشان کنند. شش دهه بعد پس از انقلاب ایران و ماجرای گروگانگیری (در ۱۳۵۹) تکاورهای نیروی هوایی آمریکا برای رهاندن گروگانها عملیات پنجه‌ی عقاب را در طیس اجرا کردند که به شکست عجیبی انجامید. و هشت نفرشان در اثر برخورد هلیکوپترهای خودشان به هم جان باختند. این نخستین عملیات رزمی گروه تکاوران دل‌تا فورس بود که بعدتر به برکت فیلمهای هالیوودی اعتبار و آبرویی برای خود پیدا کرد.

چهارم اردیبهشت در تاریخ معاصر ایران سالگرد رخدادهای نهادی ریز و درشتی هم بوده است. در ۱۲۵۸ میرزا تقی خان سرتیپ نخستین شماره از روزنامه‌ی تجددخواه فرهنگ را در اصفهان منتشر کرد، در ۱۲۹۴ kardar روس و وزیر مختار انگلیس سرزده به کاخ فرح‌آباد رفتند و به شاه فشار آوردند تا مشیرالدوله را برکنار کند و به جای او سعدالدوله را به صدارت برکشد. احمد شاه به خاطر غوغای آنها چنین کرد ولی تا شب هجوم مشابهی از طرف سفیر عثمانی را دستاویز قرار داد و فرمان قبلی خود را نسخ کرد. در همین روز به سال ۱۳۰۵ در کاخ گلستان مراسم تاجگذاری رضا شاه برگزار شد و رادیو تهران هم در همین روز تاسیس شد (۱۳۱۹). در ۱۳۳۳ مردم تهران در مخالفت با قرارداد کنسرسیوم نفت تظاهرات گسترده‌ای کردند، سال بعدش (۱۳۳۴) کریستوفل کشیش نیکوکار آلمانی که به نایب‌نایان ایرانی آموزش می‌داد درگذشت و در ۱۳۳۷ راه‌آهن تهران – تبریز گشایش یافت. عملیات کربلای ده در پاسخ به بمباران شیمیایی مناطق کردنشین به دست عراقی‌ها در همین روز به سال ۱۳۶۶ آغاز شد.

این روز طی سالهای پیش از سرزمینهای پیرامونی ایران زمین با رخدادهای ناخوشایندی قرین بوده است. در چهارم اردیبهشت ۱۳۹۲ از یک سو فرو ریختن یک ساختمان در داکای بنگلادش به مرگ ۱۱۲۹ نفر و زخمی شدن ۲۵۰۰ نفر انجامید، و از سوی دیگر در جریان درگیری پلیس چین با گروهی از ایرانی‌تباران کاشغر در شهر مارال‌باشی ۲۱ نفر کشته شدند. نوزده نفر از اعضای گروهی که به روایت دولت چین تروریست بودند دستگیر شدند و رهبران‌شان (موسی حسن و رحمان هوپور) در جریان محاکمه‌ای که فقط یک روز به درازا کشید اعدام

شدند. تا دو ماه بعد شورش مردم منطقه دوام داشت که طی آن ۲۷ تن دیگر کشته شدند که ده نفرشان با شلیک مستقیم پلیس جان باختند.

چهارم اردیبهشت در سرزمینهای دیگر سالروز رخدادهایی بسیار متنوع است. در تاریخ درگیری‌های نظامی اعلان جنگ روسیه به عثمانی در ۱۲۵۶ را داریم و اولین رویارویی تانکها در میدان جنگ (در ۱۲۹۷) را که در ولر برتونو در فرانسه رخ داد و طی آن سه تانک انگلیسی و سه تانک آلمانی با هم درگیر شدند.

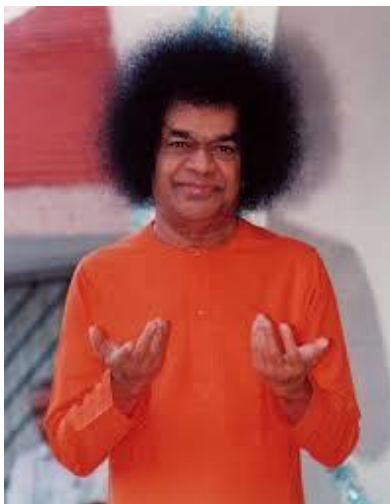
افسران شوروی در کنار بقایای جسد ولادیمیر کوماروف

اما رخدادهای عرصه‌ی فرهنگی و اجتماعی در این روز مهمتر بوده‌اند. در ۱۰۸۳ قدیمی‌ترین روزنامه در قلمرو مستعمراتی انگلستان با نام خبرنگاره‌ی بوستون (Boston News-letter) در آمریکا انتشار یافت. حدود یک قرن بعد در ۱۱۷۹ جان آدامز کتابخانه‌ی کنگره‌ی آمریکا را با بودجه‌ای برابر با پنج هزار دلار بنیان نهاد. در ۱۳۰۱ اولین خط ارتباطی بی‌سیم سلطنتی انگلستان با گشودن ارتباط بین آکسفوردشایر و قاهره آغاز به کار کرد. چهار سال بعد در ۱۳۰۵ مقاله‌ی مهم فروید به نام «من و نهاد» (Das Ich und das Es) در وین منتشر شد و تقسیم‌بندی

سه‌گانه‌ی من-نهاد-فرامن را در روانکاوی معرفی کرد. تلسکوپ هابل هم در همین روز (۱۳۶۹) به مدار زمین فرستاده شد، درست سیزده سال پس از آن که ولادیمیر کوماروف که سرنشین سویوز-۱ بود، هنگام بازگشت به زمین به خاطر باز نشدن چتر نجاتش کشته شد و نخستین فضاوردی شد که در زمان اجرای ماموریت فضایی جان می‌باخت.

در سیاست بین‌الملل هم دو رخداد مهم داریم: کنفرانس باندونگ که در آن بیست و نه کشور عضو جنبش عدم تعهد شرکت داشتند در این روز (۱۳۳۴)، با انتشار بیانیه‌ای در مخالفت با استعمار، نژادپرستی و جنگ سرد به کار خود پایان داد، و در ۱۳۳۶ با استقرار قوای نگهبان صلح سازمان ملل بحران سوئز با گشوده شدن دوباره‌ی این کانال خاتمه یافت.

زادگان این روز عبارتند از مارشال فیلیپ پتن (۱۲۳۵)، بنجامین ورف زبانشناس (۱۲۷۶)، و شرلی مک‌لین خواننده و هنرپیشه‌ی آمریکایی (۱۳۱۳)، و در گذشتگان عبارتند از دانیل دفو خالق رابینسون کروزوئه (۱۱۱۱)، فیلدمارشال هلمون فون مولتکه سردار بزرگ آلمانی (۱۲۷۰)، و ساتیا سای بابا (۱۳۹۰).

ساتیا سای بابا

هلموت فون مولتکه

شرلی مک‌لین